

Diàleg

AVUI+
Des del 1976

CORPORACIÓ CATALANA
DE COMUNICACIÓ S.L.

ANTONI CAMBREDÓ, president executiu
JOAN ODINA, conseller delegat
CARLES FLO, director general
IVAN GRAU, director financer
ORIOL GALLISSÀ, director comercial
JOAN SERRA, director de producció
PATRÍCIA TARRIDA, cap de distribució
QUICO DOMINGO, cap de sistemes

**PERTANYER A L'ESTAT SEGUEIX
SENT UN VALOR AFEGIT?**

Ramon Tremosa i
Balcells

Professor de teoria econòmica a la UB
www.ramontremosa.com

EN SÍNTESI

Una altra
enredada

Refer o desfer Espanya

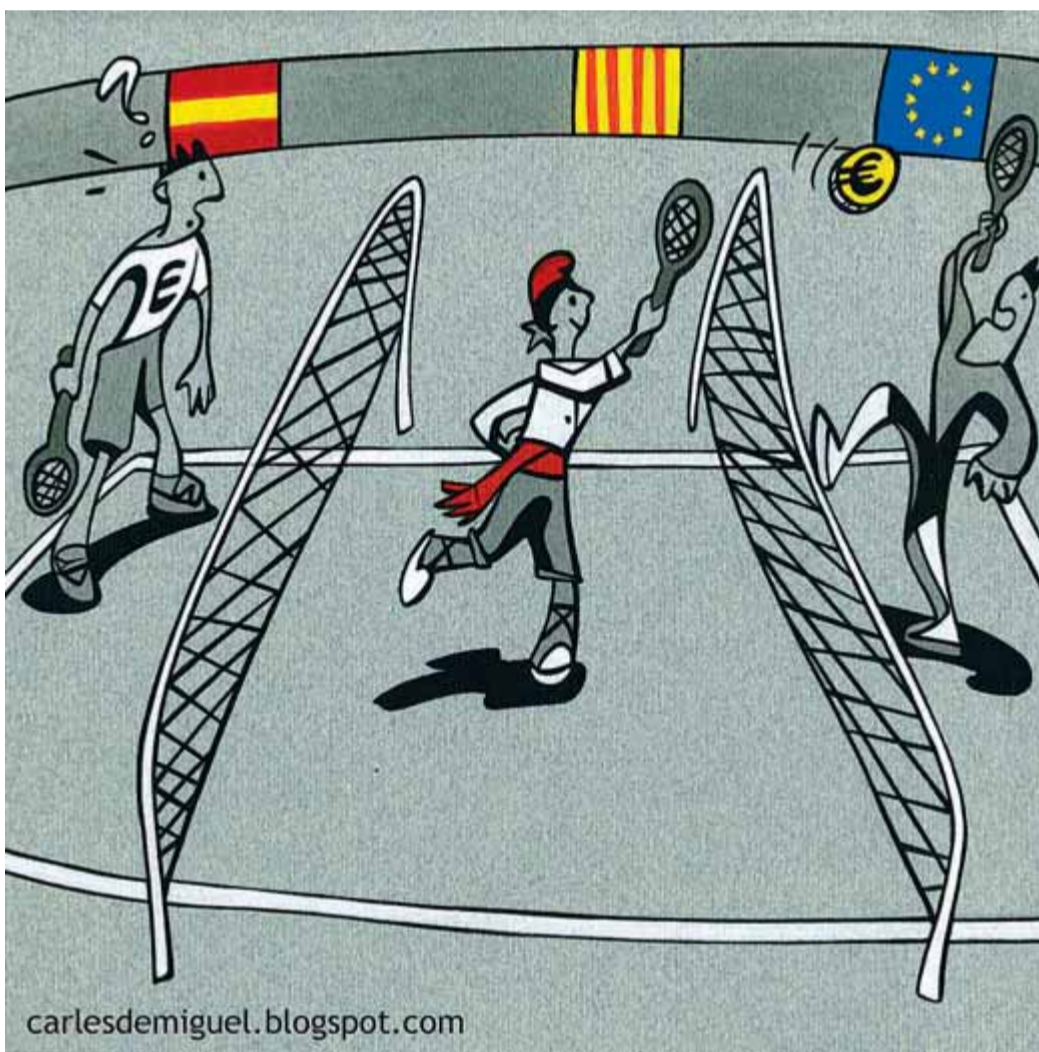
Per imperiosa necessitat econòmica, a mitjans del segle XIX els catalans vàrem fer Espanya. La industrialització catalana del segle XIX constitueix un cas excepcional a Europa, en ser l'única revolució industrial feta sense carbó com a font d'energia. La revolució industrial, que va mecanitzar la producció tèxtil generant espectaculars increments de la productivitat, va començar a Anglaterra al segle XVIII i es va generalitzar a les regions europees que disposaven de carbó. A la península Ibèrica, però, de carbó només se'n trobava al Cantàbric i d'un tipus, l'antracita, no tan bo ni apte per al seu ús industrial, a més de ser força més car d'extreure.

CATALUNYA ÉS UN PAÍS MOLT MUNTANYÓS, pobre en aigua, terra fèrtil i en recursos naturals i minerals. Tot i aquestes adverses condicions, però, el sector tèxtil català va saber industrialitzar-se explotant l'aigua, aprofitant l'energia que els salts d'aigua generaven per a moure les màquines de les fàbriques: la importació del mineral de carbó d'Astúries o d'Anglaterra feia del tot inviable la producció a uns costos raonables. Així, els rius catalans van ser poblats ràpidament per una gran quantitat de colònies industrials, fins al punt que els rius Ter i Llobregat eren l'any 1900 dos dels rius més explotats del món.

ARA BÉ, EL TÈXTEL CATALÀ GENERAT A PARTIR de l'energia hidràulica no era competitiu a Europa, fet que va tenir unes implicacions molt importants a nivell econòmic i polític: els industrials catalans necessitaven assegurar-se un mercat protegit i el van anar a buscar i a crear a Madrid. És en aquest context que cal interpretar el naixement del mercat econòmic unificat i del marc polític unitari espanyol, que van arribar pràcticament sense canvis fins al 1975.

AQUESTA NECESSITAT D'AÏLLAR-SE DEL MÓN va trobar un aliat molt important a Castella, el sector agrari castellà. Aquest sector, que produïa blat en explotacions en règim de latifundi i de seca amb una baixa productivitat, no podia competir amb les importacions de blat francès o rus de regadiu i també necessitava protecció. No és del tot cert, doncs, quan s'explica que al segle XIX els catalans eren proteccionistes mentre que a Madrid estaven pel lliure comerç. Així, de la confluència d'interessos entre el tèxtil català i el blat castellà va néixer el mercat econòmic espanyol unificat i protegit, pràcticament tancat al comerç exterior fins a l'entrada al mercat comú europeu de 1986. En aquest context, l'any 1868 el ministre català Laureà Figuerola unificà monetàriament Espanya amb la "pesseta" (peça petita) catalana, eliminant les diverses monedes existents, i suprimí les darreres duanes interiors que limitaven el lliure comerç de mercaderies dins d'Espanya.

ESpanya, DONCS, HA ESTAT PER ALS CATALANS una primera etapa en el procés de globalització de la nostra economia. Hi ha una frase de Francesc Cambó al Congrés de Diputats el 1916 que resumeix aquests cent anys i escaig d'història econòmica d'Espanya: "Vostès tenen blat, nosaltres tenim teixits, per què no hauríem de col·laborar?". I així també s'entén que l'abat Escarré digués irat en la seva famosa entrevista al diari *Le Monde*, sentint-se profundament estafat en relació a aquest procés de construcció comuna: "Som espanyols, no castellans!". Si Castella,

carlesdemiguel.blogspot.com

CARLES DE MIGUEL

“És avui Espanya aquell mercat ple d'oportunitats que havia estat sempre? Si el nou Estatut no es desplega amb generositat, no és clar el valor afegit que suposa Espanya avui per als catalans”

però, avui monopolitza la idea d'Espanya i n'exclou les altres cultures, el suposat pacte fundacional implícit entre iguals es trenca.

PER IMPERIOSA NECESSITAT ECONÒMICA, els catalans avui hem de canviar el marc institucional que ens uneix amb Espanya. Franco trencà el pacte implícit abans esmentat que era fet a la italiana: Barcelona, com Milà, n'era la capital econòmica, financera i empresarial, i Madrid, com Roma, la capital política i administrativa. Des de 1975 Madrid ja no complementa Barcelona sinó que hi competeix directament, en haver-li arrabassat totes les funcions que Barcelona exercia. Curiosament, aquest procés s'ha accelerat més entre 1993 i 2007 que

no pas entre 1978 i 1992, com evidencia clarament el darrer volum sobre l'estoc de capital per territoris a Espanya de la Fundació BBVA (2007). D'altra banda, avui l'economia catalana ven cada cop més als mercats internacionals i cada cop menys al mercat espanyol, com demostra també la darrera taula *input-output* de Catalunya; de fet, avui els principals sectors industrials catalans ja exporten més a la resta del món que a la resta de l'Estat.

EN AQUEST NOU CONTEXT HAURÍEM DE VALORAR quin és el valor afegit per als catalans de seguir formant part de l'actual Espanya: les infraestructures són fetes i gestionades per a poder ser més competitius o bé estan supeditades als interessos del gran Madrid? Les empreses catalanes estan en igualtat de condicions per a créixer i competir? A Gas Natural, per exemple, després del rebuig a la seves dues opes a Madrid, li haurien fet el mateix a Algèria si fos una empresa francesa? Què han fet els alts funcionaris i la tan costosa diplomàcia de l'Estat espanyol per a defensar els seus interessos? És avui Espanya aquell mercat ple d'oportunitats que havia estat sempre? Si el nou Estatut no es desplega amb generositat, no és clar el valor afegit que suposa Espanya avui per als catalans. Per això crec que el debat polític a Catalunya seguirà girant en els propers anys, i possiblement amb més intensitat encara, entre els que volen refer Espanya i els que volen desfer-la.

Marçal
Sintes

Mentre promet augments de pensions, xecs per a nounats, rebaixes fiscals per als llogaters de pisos i dentista gratis, a nosaltres els catalans Zapatero ens regateja les inversions en infraestructures i, a sobre, ens fa saber que, si a Catalunya han arribat més immigrants dels que han arribat de mitjana al conjunt d'Espanya, el problema és ben nostre. Que ja ens ho farem i, sobretot, ja ens ho pagarem. Així exactament ho va constatar dimarts, coincidint amb la Diada Nacional de Catalunya, el conseller Castells en la reunió a Madrid del Consell de Política Fiscal i Financera (format per govern central i autonomies). Als immigrants que ha acollit Catalunya per sobre de la mitjana l'Estat els cobra, evidentment, els impostos, però no els tindrà en compte a l'hora d'assignar els diners. El repartiment es basarà en el cens del 1999. La despesa –sanitat, ensenyament, etcètera– que aquests immigrants provoquen anirà a càrrec de Catalunya. Bonic, oi? Tot plegat, una enredada que, segons la Generalitat, puja mil milions d'euros anyals. Castells, a qui, per cert, han fet costat les autonomies del PP també perjudicades (com Madrid i el País Valencià) i a qui han donat l'esquena les socialistes, s'ha sentit estafat i, a desgrat de la seva provada capacitat d'adaptació a les circumstàncies, s'ha enfadat cosa de no dir. El conseller, i amb ell Montilla i la resta del govern, està pendent també del que ocorri amb les inversions recollides a l'Estatut. No sabem, però, què passarà si Madrid no baixa del burro. ¿Deixaran els diputats del PSC de donar suport als pressupostos de l'Estat?
m.sintes@hotmail.com